

STN	Ochrana pred zásahom elektrickým prúdom Spoločné hľadiská pre inštaláciu a zariadenia	STN EN 61140 33 2010

idt IEC 61140: 2016

Protection against electric shock
Common aspects for installation and equipment
Protection contre les chocs électriques
Aspects communs aux installations et aux matériels
Schutz gegen elektrischen Schlag
Gemeinsame Anforderungen für Anlagen und Betriebsmittel

Táto norma je slovenskou verziou európskej normy EN 61140: 2016.
Preklad zabezpečil Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky.
Táto norma má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

This standard is the Slovak version of the European Standard EN 61140: 2016.
It was translated by Slovak Office of Standards, Metrology and Testing.
It has the same status as the official versions.

Nahradenie predchádzajúcich noriem

Táto norma nahrádza anglickú verziu STN EN 61140 z októbra 2016, ktorá od 1. 10. 2016 nahradila STN EN 61140 z augusta 2004 v celom rozsahu.

STN EN 61140 z augusta 2004 sa môže súbežne s touto normou používať do **27. 5. 2019**.

125629

Národný predhovor

Obrázky v tejto norme sú prevzaté z elektronických podkladov dodaných z IEC, © 2016 IEC ref. č. IEC 61140: 2016.

Normatívne referenčné dokumenty

Nasledujúce dokumenty, celé alebo ich časti, sú v tomto dokumente normatívnymi odkazmi a sú nevyhnutné pri jeho používaní. Pri datovaných odkazoch sa použije len citované vydanie. Pri nedatovaných odkazoch sa použije najnovšie vydanie citovaného dokumentu (vrátane všetkých zmien).

POZNÁMKA 1. – Ak bola medzinárodná publikácia zmenená spoločnými modifikáciami, čo je indikované označením (mod), použije sa príslušná EN/HD.

POZNÁMKA 2. – Aktuálne informácie o platných a zrušených STN možno získať na webovej stránke www.unms.sk.

Prehľad normatívnych referenčných dokumentov:

Medzinárodná norma	Európska norma	STN	Triediaci znak
IEC 60038	EN 60038	STN EN 60038	33 0120
súbor IEC 60068	súbor EN 60068	súbor STN EN 60068	34 5791
IEC 60071-1	EN 60071-1	STN EN 60071-1	33 0400
IEC 60071-2	EN 60071-2	STN EN 60071-2	33 0400
IEC 60364-5-54: 2011	HD 60364-5-54: 2011	STN 33 2000-5-54: 2012	33 2000
IEC 60417	–	–	–
IEC 60445	EN 60445	STN EN 60445	33 0160
IEC TS 60479-1: 2005	–	–	–
IEC TR 60479-5	–	–	–
IEC 60529	EN 60529	STN EN 60529	33 0330
súbor IEC 60664	súbor EN 60664	súbor STN EN 60664	33 0420
IEC 60664-1: 2007	EN 60664-1: 2007	STN EN 60664-1: 2008	33 0420
súbor IEC 60721	súbor EN 60721	súbor STN EN 60721	03 8900
IEC 60990	EN 60990	STN EN 60990	33 2020
IEC TS 61201: 2007	–	–	–
IEC 62271-102	EN 62271-102	STN EN 62271-102	35 4220
pokyn IEC Guide 104	–	–	–
pokyn ISO/IEC Guide 51: 2014	–	–	–

Názvy normatívnych referenčných dokumentov prevzatých do STN:

STN EN 60038 Normalizované napätia CENELEC

STN EN 60068 Skúšanie vplyvu prostredia

STN EN 60071-1 Koordinácia izolácie. Časť 1: Definície, zásady a pravidlá

STN EN 60071-2 Koordinácia izolácie. Časť 2: Pokyny na používanie

STN 33 2000-5-54 Elektrické inštalácie nízkeho napätia. Časť 5-54: Výber a stavba elektrických zariadení. Uzemňovacie systémy a ochranné vodiče

STN EN 60445 Základné a bezpečnostné zásady pre rozhranie človek-stroj, označovanie a identifikácia. Identifikácia svoriek zariadení a prípojov vodičov a vodičov

STN EN 60529 Stupne ochrany krytom (krytie – IP kód)

STN EN 60664 Koordinácia izolácie zariadení v nízkonapäťových sieťach

STN EN 60664-1 Koordinácia izolácie zariadení v nízkonapäťových sieťach. Časť 1: Zásady, požiadavky a skúšky

STN EN 60721 Klasifikácia podmienok prostredia

STN EN 60990 Metódy merania dotykového prúdu a prúdu tečúceho ochranným vodičom

STN EN 62271-102 Vysokonapäťové spínacie a riadiace zariadenia. Časť 102: Odpájače a uzemňovacie spínače na striedavý prúd

Súvisiace právne predpisy

Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;

vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 508/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia v znení neskorších predpisov.

Vypracovanie normy

Spracovateľ: Valentína Čatlošová – INFOSERVIS, Krompachy, Marcel Čatloš

Technická komisia: TK 84 Elektrické inštalácie a ochrana pred zásahom elektrickým prúdom

**Ochrana pred zásahom elektrickým prúdom
Spoločné hľadiská pre inštaláciu a zariadenia
(IEC 61140: 2016)**

Protection against electric shock
Common aspects for installation and equipment
(IEC 61140: 2016)

Protection contre les chocs électriques
Aspects communs aux installations
et aux matériels
(CEI 61140: 2016)

Schutz gegen elektrischen Schlag
Gemeinsame Anforderungen
für Anlagen und Betriebsmittel
(IEC 61140: 2016)

Túto európsku normu schválil CENELEC 11. 2. 2016. Členovia CENELEC sú povinní plniť vnútorné predpisy CEN/CENELEC, v ktorých sú určené podmienky, za ktorých sa tejto európskej norme bez akýchkoľvek zmien priznáva postavenie národnej normy.

Aktualizované zoznamy a bibliografické odkazy týkajúce sa takýchto národných noriem možno na požiadanie dostať od Riadiaceho strediska CEN-CENELEC alebo od každého člena CENELEC.

Táto európska norma existuje v troch oficiálnych verziách (anglickej, francúzskej, nemeckej). Verzia v akomkoľvek inom jazyku, ktorú na vlastnú zodpovednosť vydal člen CENELEC v preklade do národného jazyka a ktorá bola oznámená Riadiacemu stredisku CEN-CENELEC, má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

Členmi CENELEC sú národné elektrotechnické komitety Belgicka, Bulharska, Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Chorvátska, Írska, Islandu, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska, Malty, Nemecka, Nórska, Poľska, Portugalska, Rakúska, Rumunská, Slovenska, Slovinska, Spojeného kráľovstva, Španielska, Švajčiarska, Švédsko, Talianska a Turecka.

CENELEC

Európsky výbor pre normalizáciu v elektrotechnike
European Committee for Electrotechnical Standardization
Comité Européen de Normalisation Electrotechnique
Europäisches Komitee für Elektrotechnische Normung

Riadiace stredisko CEN-CENELEC: Avenue Marnix 17, B-1000 Brusel

Európsky predhovor

Text dokumentu 64/2076/FDIS, budúce štvrté vydanie IEC 61140, pripravený technickou komisiou IEC/TC 64, Elektrické inštalácie a ochrana pred zásahom elektrickým prúdom, bol predložený na paralelné hlasovanie IEC-CENELEC a CENELEC ho schválil ako EN 61140: 2016.

Určili sa nasledujúce termíny:

- posledný termín, do ktorého sa musí dokument prevziať na národnej úrovni
vydaním identickej národnej normy alebo oznámením (dop) 27. 11. 2016
- posledný termín, do ktorého sa musia zrušiť národné normy, ktoré sú
v rozpore s dokumentom (dow) 27. 5. 2019

Tento dokument nahrádza EN 61140: 2002.

Upozorňuje sa na možnosť, že niektoré časti tohto dokumentu môžu byť predmetom patentových práv. CENELEC [a/alebo CEN] nezodpovedajú za identifikáciu ktoréhokoľvek ani všetkých takýchto patentových práv.

Túto európsku normu vypracoval CENELEC na základe mandátu, ktorý mu udelila Európska komisia a Európske združenie voľného obchodu.

Oznámenie o schválení

Text medzinárodnej normy IEC 61140: 2016 schválil CENELEC ako európsku normu bez akýchkoľvek modifikácií.

V oficiálnej verzii literatúry sa k uvedeným normám doplnili tieto poznámky:

IEC 60364-4-41: 2005	POZNÁMKA. – Harmonizovaná ako HD 60364-4-41: 2007 (modifikovaná).
IEC 60364-4-44: 2007	POZNÁMKA. – Harmonizovaná ako HD 60364-4-442: 2012 (modifikovaná) a ako HD 60364-4-444: 2010 (modifikovaná).
IEC 60364-6: 2006	POZNÁMKA. – Harmonizovaná ako HD 60364-6: 2007 (modifikovaná).
IEC 60601-1	POZNÁMKA. – Harmonizovaná ako EN 60601-1.
IEC 61558-2-6	POZNÁMKA. – Harmonizovaná ako EN 61558-2-6.
IEC 61936-1	POZNÁMKA. – Harmonizovaná ako EN 61936-1.

Obsah

	strana
Európsky predhovor	6
1 Rozsah použitia	11
2 Normatívne odkazy	11
3 Termíny a definície	12
4 Základné pravidlo ochrany pred zásahom elektrickým prúdom	20
4.1 Všeobecne	20
4.2 Normálne podmienky	20
4.3 Stav s jednou poruchou	21
4.3.1 Všeobecne	21
4.3.2 Ochrana nezávislými ochrannými prostriedkami	21
4.3.3 Zvýšená ochrana	22
4.4 Doplnková ochrana	22
4.5 Ochrana pred popálením elektrickým prúdom	22
4.6 Ochrana pred fyziologickými účinkami bez nepriaznivých účinkov na zdravie	22
4.6.1 Všeobecne	22
4.6.2 Svalová reakcia	22
4.6.3 Účinky dotykového prúdu pri vybíjaní elektrostatických nábojov	23
4.6.4 Tepelné účinky	23
5 Ochranné prostriedky (prvky ochranných opatrení).....	23
5.1 Všeobecne	23
5.2 Prostriedky na základnú ochranu.....	23
5.2.1 Všeobecne	23
5.2.2 Základná izolácia	23
5.2.3 Ochranné zábrany alebo kryty	24
5.2.4 Prekážky	24
5.2.5 Umiestnenie mimo dosahu ruky.....	24
5.2.6 Obmedzenie napätia	25
5.2.7 Obmedzenie ustáleného dotykového prúdu a energie	25
5.2.8 Odstupňovanie potenciálu	26
5.2.9 Iné prostriedky na základnú ochranu	26
5.3 Prostriedky na ochranu pri poruche	26
5.3.1 Všeobecne	26
5.3.2 Prídavná izolácia	26
5.3.3 Ochranné pospájanie	26
5.3.4 Ochranné tienenie.....	27
5.3.5 Indikácia a odpojenie vo vysokonapäťových inštaláciách a sieťach.....	28

5.3.6	Samočinné odpojenie napájania	28
5.3.7	Jednoduché oddelenie (obvodov)	28
5.3.8	Nevodivé prostredie	28
5.3.9	Odstupňovanie potenciálu.....	28
5.3.10	Iné prostriedky na ochranu pri poruche	28
5.4	Prostriedky na zvýšenú ochranu	29
5.4.1	Všeobecne	29
5.4.2	Zosilnená izolácia.....	29
5.4.3	Ochranné oddelenie medzi obvodmi	29
5.4.4	Zdroj s obmedzeným prúdom	29
5.4.5	Ochranná impedancia	29
5.4.6	Iné prostriedky na zvýšenú ochranu	30
5.5	Prostriedky na doplnkovú ochranu	30
5.5.1	Doplnková ochrana prúdovým chráničom (RCD) $I_{\Delta n} \leq 30$ mA	30
5.5.2	Doplnková ochrana doplnkovým ochranným pospájaním	30
6	Ochranné opatrenia	30
6.1	Všeobecne	30
6.2	Ochrana samočinným odpojením napájania.....	30
6.3	Ochrana dvojitou alebo zosilnenou izoláciou.....	31
6.4	Ochrana ochranným pospájaním.....	31
6.5	Ochrana elektrickým oddelením.....	31
6.6	Ochrana nevodivým prostredím (nízke napätie).....	31
6.7	Ochrana systémom SELV	31
6.8	Ochrana systémom PELV	32
6.9	Ochrana obmedzením ustáleného dotykového prúdu a náboja	32
6.10	Doplnková ochrana	32
6.10.1	Doplnková ochrana prúdovým chráničom (RCD) $I_{\Delta n} \leq 30$ mA	32
6.10.2	Doplnková ochrana doplnkovým ochranným pospájaním	32
6.11	Ochrana inými opatreniami	32
7	Koordinácia medzi elektrickými zariadeniami a ochrannými prostriedkami v elektrickej inštalácii	33
7.1	Všeobecne	33
7.2	Zariadenia triedy ochrany 0.....	33
7.3	Zariadenia triedy ochrany I	33
7.3.1	Všeobecne	33
7.3.2	Izolácia	34
7.3.3	Pripojenie na ochranný vodič	34
7.3.4	Prístupné povrchy častí z izolačného materiálu	34
7.3.5	Pripojenie ochranného vodiča	34

7.4	Zariadenia triedy ochrany II	35
7.4.1	Všeobecne	35
7.4.2	Izolácia	35
7.4.3	Ochranné pospájanie	35
7.4.4	Označovanie	36
7.5	Zariadenia triedy ochrany III	36
7.5.1	Všeobecne	36
7.5.2	Napätia	36
7.5.3	Ochranné pospájanie	36
7.5.4	Označovanie	36
7.6	Dotykové prúdy, prúdy v ochrannom vodiči	36
7.6.1	Všeobecne	36
7.6.2	Dotykové prúdy	37
7.6.3	Prúdy v ochrannom vodiči	37
7.6.4	Ďalšie požiadavky	38
7.6.5	Ďalšie účinky	38
7.7	Bezpečnostné a hraničné vzdušné vzdialenosti a označovanie nebezpečenstva pre vysokonapäťové inštalácie	39
7.8	Funkčné uzemnenie	39
8	Osobitné prevádzkové a pracovné podmienky	39
8.1	Všeobecne	39
8.2	Prístroje, ktoré sa majú obsluhovať ručne a súčasti určené na ručnú výmenu	39
8.2.1	Všeobecne	39
8.2.2	Prístroje, ktoré môžu obsluhovať laici alebo súčasti určené na výmenu laikmi v nízkonapäťových inštaláciách, sieťach a zariadeniach	40
8.2.3	Prístroje, ktoré majú obsluhovať znalé alebo poučené osoby, alebo súčasti určené na výmenu znalými alebo poučenými osobami	40
8.3	Hodnoty elektrických veličín po bezpečnom odpojení	40
8.4	Prístroje na bezpečné odpojenie	41
8.4.1	Všeobecne	41
8.4.2	Nízkonapäťové prístroje na bezpečné odpojenie	41
8.4.3	Vysokonapäťové prístroje na bezpečné odpojenie	42
Príloha A (informatívna) – Prehľad ochranných opatrení v súlade s ich implementáciou ochrannými prostriedkami		43
Príloha B (informatívna) – Index termínov		46
Príloha C (informatívna) – Zoznam poznámok týkajúcich sa jednotlivých krajín		49
Literatúra		50
Príloha ZA (normatívna) – Normatívne odkazy na medzinárodné publikácie so zodpovedajúcimi európskymi publikáciami		51

Obrázok A.1 – Ochranné opatrenia na základnú ochranu a ochranu pri poruche	43
Obrázok A.2 – Ochranné opatrenia s obmedzenými hodnotami elektrických veličín	44
Obrázok A.3 – Ochranné opatrenie: doplnková ochrana (ako doplnok k základnej ochrane a/alebo ochrane pri poruche)	45
Tabuľka 1 – Medzné hodnoty napäťových pásiem	21
Tabuľka 2 – Reakčné prahové hodnoty dotykového napätia	22
Tabuľka 3 – Používanie zariadení v nízkonapäťovej inštalácii	33
Tabuľka 4 – Maximálny prúd v ochrannom vodiči pri frekvenciách do 1 kHz	37
Tabuľka 5 – Maximálny prúd v ochrannom vodiči pri jednosmernom napätí	38
Tabuľka 6 – Minimálne impulzné výdržné napätie prístrojov na bezpečné odpojenie vo vzťahu k menovitému napätiu	41

1 Rozsah použitia

Táto medzinárodná norma je základnou bezpečnostnou normou, ktorá je primárne určená na používanie technickými komisiami pri príprave noriem v súlade so zásadami pokynu IEC Guide 104 a pokynu ISO/IEC Guide 51.

Nie je určená na používanie ako samostatná norma.

Podľa pokynu IEC Guide 104 technické komisie pri príprave, pri spracovaní zmien alebo pri revíziách svojich publikácií musia používať všetky základné bezpečnostné publikácie, ako je napríklad aj IEC 61140.

Táto medzinárodná norma platí na ochranu osôb a hospodárskych zvierat pred zásahom elektrickým prúdom. Jej zámerom je poskytnúť základné zásady a požiadavky, ktoré sú spoločné pre elektrické inštalácie, siete a zariadenia alebo sú nevyhnutné na ich koordináciu bez obmedzenia vzhľadom na veľkosť napätia alebo prúdu, alebo druh prúdu a platí pre frekvencie do 1 000 Hz.

Niektoré články tejto normy sa odkazujú na nízkonapäťové a niektoré na vysokonapäťové siete, inštalácie a zariadenia. V tejto norme nízke napätie je každé menovité striedavé napätie do 1 000 V vrátane alebo každé menovité jednosmerné napätie do 1 500 V vrátane. Vysoké napätie je každé menovité napätie prevyšujúce striedavé napätie 1 000 V alebo každé menovité napätie prevyšujúce jednosmerné napätie 1 500 V.

Treba poznamenať, že pre účinný návrh a výber ochranných opatrení je potrebné zvažovať druh a priebeh napätia, ktoré sa môže vyskytnúť, t. j. striedavé alebo jednosmerné napätie, sínusové, prechodné, fázovo riadené, superponované jednosmerné napätie, rovnako ako aj možnú kombináciu týchto priebehov. Inštalácie alebo zariadenia môžu ovplyvňovať priebeh napätia, napríklad prostredníctvom meničov alebo striedačov. Prúdy tečúce pri normálnych prevádzkových podmienkach a pri poruche závisia od už opísaných napätí.

2 Normatívne odkazy

Nasledujúce dokumenty, celé alebo ich časti, sú v tomto dokumente normatívnymi odkazmi a sú nevyhnutné pri jeho používaní. Pri datovaných odkazoch sa použije len citované vydanie. Pri nedatovaných odkazoch sa použije najnovšie vydanie citovaného dokumentu (vrátane všetkých zmien).

IEC 60038 *IEC standard voltages*

IEC 60068 (all parts) *Environmental testing*

IEC 60071-1 *Insulation coordination – Part 1: Definitions, principles and rules*

IEC 60071-2 *Insulation coordination – Part 2: Application guide*

IEC 60364-5-54: 2011 *Low-voltage electrical installations – Part 5-54: Selection and erection of electrical equipment – Earthing arrangements and protective conductors*

IEC 60417 *Graphical symbols for use on equipment*

(dostupné na: <http://www.graphical-symbols.info/equipment>)

IEC 60445 *Basic and safety principles for man-machine interface, marking and identification – Identification of equipment terminals, conductor terminations and conductors*

IEC TS 60479-1: 2005 *Effects of current on human beings and livestock – Part 1: General aspects*

IEC TR 60479-5 *Effects of current on human beings and livestock – Part 5: Touch voltage threshold values for physiological effects*

IEC 60529 *Degrees of protection provided by enclosure (IP Code)*

IEC 60664 (all parts) *Insulation coordination for equipment within low-voltage systems*

IEC 60664-1: 2007 *Insulation coordination for equipment within low-voltage systems – Part 1: Principles, requirements and tests*

IEC 60721 (all parts) *Classification of environmental conditions*

IEC 60990 *Methods of measurement of touch current and protective conductor current*

STN EN 61140: 2018

IEC TS 61201: 2007 *Use of conventional touch voltage limits – Application guide*

IEC 62271-102 *High-voltage switchgear and controlgear – Part 102: Alternating current disconnectors and earthing switches*

IEC Guide 104 *The preparation of safety publications and the use of basic safety publications and group safety publications*

ISO/IEC Guide 51: 2014 *Safety aspects – Guidelines for their inclusion in standards*

koniec náhľadu – text ďalej pokračuje v platenej verzii STN